

LUKÁCS ALBERT

A szovátai középiskola I.
(Visszaemlékezés)

A hely, ahol élünk, hatást gyakorol életünk és sorsunk alakulására, ahogy mi magunk is visszahatunk rá: alakítgatjuk történetét, formáljuk jelenét és talán jövőjét is. Nevelői hivatásom alatt bárhová vetett a sors azon igyekeztem, hogy eleget tegyek a rám bízott feladatoknak. Az iskola érdekét és a nevelői közösség érdekét szolgáltam, bár a hagyományos értékrend megváltoztatására az önkénye minden eszközt bevetette. Az önkényuralom nem riadt vissza attól, hogy bizalmatlanságot teremtsen a tantestületben, a bizalmatlanságot kiterjessze a szülők és diákok soraira is.

Több évi hányattatásom után, a szovátai középiskolához kerültem helyettes tanárnak, 1957. XI. 1. Ezt részben annak is köszönhetem, hogy 1956 szele végre kispert az erdőszentgyörgyi rajoni központból. Ez nagy megnyugvást jelentett számomra három és fél év után. Szovátán az V-VI. osztályokban tanítottam földrajzot, testnevelést és természetrajzot, a VII. osztályban alkotmánytant. Így jött össze a heti kötelező 18 óra. A sorsommal nagyon elégedett voltam. Sajnos ez a nyugodt munka kevés ideig tartott. Abban az időben az iskola vezetőségében teljes volt a zűrzavar, igaz ez engem nem nagyon zavart. Egymást követték a vádaskodások, jelentgetések. Viharos gyűlések voltak, az ellentétek egyre éleződtek az igazgatóság és egyes csoportok között. Ez károsan hatott a nevelői, oktatói, sőt az adminisztratív munkára is. Ugyanakkor az 5-6 pályakezdő tanár, akiket kineveztek az iskolához nem kevés félelemmel szemlélte az eseményeket. Az újonnan kinevezettek ilyen zűrzavaros körülmények között fogtak munkához. Igyekeztünk távoltartani magunkat a zűrzavaroktól.

A sok vádaskodásnak, jelentgetésnek az lett a vége, hogy a rajoni tanfelügyelőség nagygyűlést hívott össze. Kötelező volt a megjelenés. A kijelölt napon összegyűltünk és vegyes érzelmekkel vártuk a felsőbb szervek megjelenését. Kevés várakozás után megjelent a rajoni tanfelügyelőség, a tartományi tanügyi osztály vezetői Domokos főtanfelügyelő vezetésével, valamint a tartományi és rajoni pártbizottság küldöttsége. Megkezdődött a viharos gyűlés, ahol elkezdődtek a bírálatok, vádaskodások, stb. Mi, az újonnan jöttek nem kapcsolódtunk be, mert nem ismertük a kialakult helyzet eredetét. A hosszas gyűlés után külön vonultak tárgyalásra a vezetők, ahol megszületett a határozat. Aztán kiértékeltek a viharos gyűlés menetét, megvonták a feladatokat kilátásba helyezték a szankciókat. A végén bejelentették, hogy a mai naptól kezdve Czellecz István az igazgató, Lukács Albert aligazgató. Fogjanak munkához és végezzék a felsőbb szervek által rájuk bízott feladatokat.

Ez minket váratlanul ért én és Czellecz tanár úr megpróbáltunk tiltakozni, de ezt egyáltalán nem vették figyelembe. Válasz: felsőbb szervek határozatai ellen tiltakozásának helye nincs. Jó munkát kívántak, és ezzel a gyűlés befejeződött. Másnap megtörtént az átvétel-átadás. A következő nap Istvánnal megbeszéltük, hogy hogyan is fogjuk munkához. Elosztottuk a feladatokat. István az V-XII osztályokkal kapcsolatos feladatokat vállalta. Nekem maradt az I-IV osztályokkal kapcsolatos feladatok elvégzése, az adminisztrációs feladatok ellenőrzése és irányítása. A bentlakás jó működésének biztosítása, az élelmezés zavartalan ellátásának megszervezése (igaz Nyárádremetén 4 évig internátust vezettem). A személyzet munkájának megszervezése, ellenőrzése is feladatom lett, valamint a bentlakó tanulók tanulási lehetőségének biztosítása. A bentlakó tanulók tevékenységét két nevelő, az igazgatóság által kiadott terv szerint végezte. Mind a férfi nevelő, mind a lányok nevelője csak érettségivel rendelkezett, de a rájuk bízott feladatoknak igyekeztek eleget tenni. Nehézséget okozott az ebédlő, ez félbeszerbe volt elkészítve. Sikertült két hét alatt rendbe tenni. A fürdővállalat igazgatója edényekkel, asztalokkal, székekkel, evőeszközökkel segített, ami a nehéz körülményeket egyrészt megoldotta. Mind a fiuk, mind a lányok hálói szegényesen voltak berendezve. Itt is Bíró István, a fürdővállalat igazgatója messzemenő segítséget adott. Ágyakat, ágyneműt, szekrényeket adott ajándékba, amit ők már nem használtak, de nekünk megfelelt. Nem volt vízvezeték, a vizet 3 kilométerről szállítottuk a pékségtől, mert oda volt bevezetve a vezetékes víz. Egy szekérre volt felszerelve egy 400-500 literes fahordó és Kovács Márton altiszt saját lovaival szállította a vizet, ezt használták főzésre, ivásra és a bentlakók tisztálkodására. Az élelem szállítása is a saját járművével az ő feladata volt. Lőrinci János raktárnok és Dózsa J-né adminisztrátor a kiutalt élelmiszereket az üzletekből átvették és beszállították a bentlakás raktárába. A diákok közül minden nap volt egy szolgálatos tanuló, aki jelen volt az élelmiszerek bevételénél és kiadásánál, kézjegyével is ellátta a kiadásokat és bevételeket, ellenőrizte azok felhasználását. Kezdeményezésemre a tanulók saját körükből diáktanácsot választottak. Ez kilenc személyből állt, volt egy elnök és egy alelnök. A tanács minden szombaton értékelt a tanulmányi és fegyelmi helyzetet. Bírálatba részesítették a fegyelmezetleneket és azokat, akiknek tanulmányi helyzete nem érte el a kívánt eredményeket. A kirívó esetekben megvonta az eltávozási engedélyeket. A tanács eredményesen végezte munkáját, ami hozzájárult a fegyelemhez és jobb tanulmányi eredményekhez. Meghatározott terv szerint működött. Az igazgatók munkája elég nehéz volt, tanterem hiányában a tanítás két váltásban történt, több épületben. Egy januári napon az internátusokkal rendelkező iskolák aligazgatóit berendelték a pénzügyi rendeletek ismertetésére. A gyűlés végén Rostás Zoltán főtanfelügyelő tudomásomra hozta, hogy jövő évtől a szovátai líceumot áthozzák Erdősztengyörgyre, mert a megfelelő tantermek nincsenek biztosítva, és ami van

az kevés egy líceum működtetéséhez. Ez nagyon elszomorított mivel a korábbi vezetőség is foglakozott az iskola bővítésével, már terv is volt elkészítve. Én azt válaszoltam, hogy fogunk építeni. A tanfelügyelő elmosolyodott és azt a választ adta, hogy erre nincs anyagi fedezet, semmiből csak semmit lehet építeni. Ez a hír nagyon meglepte a tantestületet is. Megszületett a közös határozat, az iskolát 6-8 tanteremmel kibővítjük. A helyi néptanács is kételkedve fogadta a mi tervünket. 1957-et írtunk. Elhatározásunkat tett követte, ismertettük a tervünket a szülői bizottságokkal, az intézmények és kisebb vállalatok vezetőségeivel, a tanuló ifjúsággal. Mindenholnán támogatásról biztosítottak. Hamarosan az egész község építkezési lázban volt, mert sikerült a lakosságot is meggyőzni, hogy ha Szovátáról elviszik a líceumot, azt vissza nem kapjuk. Rögtön megkezdtük a pénzgyűjtést. Megnyitottuk a számlát a CEC-nél, ahová a begyűjtött pénzüsszeget hivatalosan el lehetett helyezni. A legnagyobb segítséget kaptuk az IFET (Faipari vállalat) vezetőségétől. (Zsigmond József igazgató, Lukácsfi Kristóf főkönyvelő, Ördög Ferenc a szülői bizottság elnöke stb.) Az IFET volt Szováta és a környék legnagyobb vállalata. Fizetések alkalmával egy ívet tettek minden pénztárhoz a dolgozók elé azzal a címmel, hogy adakozzatok a líceum építésére. Az iskola könyvelőségére sokan nap mint nap bejöttek és hozták a pénzadományokat. Szováta egész területét behálózta a helyi rádiósítás, és ez a helyi híreket is közvetítette. Felhívást tudtunk közvetíteni a gyűlés eredményeiről is. Vezetője Nagy Dénes tanár volt. 1958 tavaszán, ahogy az idő engedte a diákok az előírt terv szerint kiásták az alapot Fülöp Mihály építész mester irányítása mellett. Közben a fogattal rendelkező szovátaiak kezdtek hordani a betonnak való kavicsot. Ez nem ment simán. Itt igaz példát mutatott Török Mihály plébános úr, megköszöntem a segítségét. Találkoztam vele, megkértem, ha van lehetősége a mozgósításban adjon segítséget. Ezt szívesen is vállalta. Istentisztelet végén ismertette névszerint ki nem hozott kavicsot. Ezt a rádiósításon keresztül Nagy Dénes tanár is minden alkalommal megtette. Az eredmény meg is mutatkozott rövid idő alatt.

